

„40 let po okupaci“

Senát

Parlamentu České republiky

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

NÁRODNÍ MUZEUM

Nikdo u nás, s výjimkou otrlých komunistů, jistě nepochybuje o tom, že vpád sovětských vojsk a jeho satelitů do Československa v srpnu 1968 tvrdě poznal naší zem morálně, ekonomicky, ekologicky a že se s důsledky této okupace ztěžka vyrovnáváme až do dnešních dnů.

Je proto zcela logické, že jsem z titulu předsedy českého Senátu inicioval, v již minulosti osvědčené spolupráci s Vojenským historickým ústavem a Národním muzeem, projekt „40 let po okupaci“, který vyvrcholí na půdě Senátu ve dnech smutného výročí invaze, aby nám umožnil zamyslet se nad historickými i aktuálními aspekty této osudné události z pohledu vojenského, mediálního i sociologického.

Patřím k lidem, kteří srpnovou okupaci prožívali v přímém dotyku s tou nejbrutálnější podobou oněch dní. Jako mladý lékař jsem po strašném masakru v ulicích Liberce ošetřoval raněné a viděl mrtvé, které zavraždili okupační vojáci. Tyto zážitky mne ovlivnily na celý život a nemohu se dodnes smířit s tím, že našim komunistům sovětská okupace umožnila dalších dvacet let devastovat naši zem a lámat páteře svých spoluobčanů.

Na druhé straně jsem rád, že na rok 1968 nezapomínají ani občané Liberce, kde se na letošní srpen rovněž připravuje zajímavý projekt, který chce demonstrovat fakt, že v této zemi stále žije dostatek lidí, kteří historii chápou jako zásadní zdroj svých občanských postojů. Zároveň bych rád poděkoval všem spolupracovníkům, kteří se aktivně zapojili do senátního projektu.

A handwritten signature in blue ink that reads "Sobotka Přemysl". The signature is written in a cursive, flowing style.

MUDr. Přemysl Sobotka
předseda Senátu Parlamentu ČR

Sovětský tank T-55 na náměstí Dr. E. Beneše (tehdejším Mírovém náměstí) v Liberci – dopoledne 21. 8. 1968 (Severočeské muzeum v Liberci)

Sovětské tanky T-55 na Vinohradské třídě – 21. 8. 1968 (Vojenský historický ústav Praha)

KONFERENCE 40 LET PO OKUPACI

Senát Parlamentu ČR,
Hlavní sál Valdštejnského paláce
20. 8. 2008, 10 hodin

10.00 *Zahájení*

Přemysl Sobotka, předseda Senátu Parlamentu České republiky

Moderátor: Jefim Fištejn, novinář

1. blok: Okupace z pohledu vojenských historiků

Ivo Pejšoch - historik, Vojenský historický ústav Praha

Edward N. Luttwak - historik, USA

Daniel Povolný - historik, Vojenský historický ústav Praha
ruský vojenský historik

2. blok: Emigrační vlna a sociologické dopady

Helmut Zilk - rakouský dopisovatel v Praze,
později starosta Vídně

Natalija J. Gorbaněvskaja - účastnice protestní
demonstrace proti okupaci Československa na Rudém
náměstí v Moskvě

Karel Schwarzenberg - senátor a ministr zahraničních věcí

3. blok: Odras okupace v médiích

Jindřich Marek - historik

Ross Johnson - americký novinář, Rádio Svobodná Evropa

Kamila Moučková - hlasatelka Československé televize

Jan Petránek - redaktor Československého rozhlasu

Křest knihy Daniela Povolného: Vojenské řešení Pražského jara

VÝSTAVA U PŘÍLEŽITOSTI 40. VÝROČÍ OKUPACE V SRPNU 1968

Valdštejnská zahrada Senátu Parlamentu ČR

20. 8. 2008, 15 hodin

**Ve Valdštejnské zahradě bude probíhat výstava
dobových plakátů a fotografií ze srpna 1968
a ukázka vojenské okupační techniky.**

15.00 Zahájení

předseda Senátu Parlamentu ČR **Přemysl Sobotka**

ředitel Vojenského historického ústavu Praha
plk. Aleš Knížek

generální ředitel Národního muzea **Michal Lukeš**

Doprovodný kulturní program

Yvonne Přenosilová
Vladimír Mišík a ČDG
Spirituál kvintet
Ivan Hlas trio

**VÝSTAVA PLAKÁTŮ A FOTOGRAFIÍ Z ROKU
1968 BUDE PŘÍSTUPNÁ OD 20. SRPNA DO
28. ZÁŘÍ 2008.**

Vstup volný

Ukázka jednoho z mnoha protestních plakátů proti srpnové okupaci v r. 1968 (Vojenský historický ústav Praha)

Velitelsko-štabní cvičení ŠUMAVA bylo původně plánováno na září 1968, ale nový ministr národní obrany genplk. M. Dzúr uvažoval o jeho odložení na rok 1969, protože v armádě od jara docházelo k mnoha změnám a navíc od 1. září měl vstoupit v platnost nový způsob uvádění do stavu bojové pohotovosti.

Vrchní velitel Spojených ozbrojených sil Varšavské smlouvy maršál I. I. Jakubovskij však během své návštěvy v ČSSR 24. – 25. 4. 1968 předložil požadavek, aby se toto cvičení uskutečnilo již podstatně dříve. Přes počáteční odpor vedoucích čs. představitelů dostal ministr Dzúr 30. dubna pokyn, aby cvičení proběhlo. Velením cvičení byl pověřen maršál I. I. Jakubovskij. Sověti využili zmíněné situace naší armády a navrhli, že ŠUMAVU připraví sami. Námětem sice bylo standardně procvičované „Vedení bojové činnosti frontovými svazky spojeneckých vojsk v začátku války“, ale Sověti na našem strategickém směru „vytvořili“ neobvykle silné uskupení nepřátelských divízií, které se měly chystat k útoku.

Tato rozehra pak měla odůvodnit přisunutí nebývale velkého počtu sovětských, polských, maďarských i německých jednotek, přičemž účast našich vojsk byla poměrně malá. První sovětské jednotky překročily naše hranice 30. 5. Celkem se cvičení ŠUMAVA na území ČSSR zúčastnilo ve dnech 20. 6. – 30. 6. na 23 721 vojáků (z toho 17 693 spojeneckých), 6344 vozidel všeho druhu (z toho spojeneckých 4845), 79 tanků (spojeneckých 68) a 87 letadel a vrtulníků (z toho 66 spojeneckých). Celkový počet vojáků zapojených do cvičení na území NDR, Polska, SSSR a Maďarska se odhadoval na 30 - 40 000. Jen pro srovnání, během čtyřdenního cvičení VLTAVA na podzim 1966 tu bylo jen 12 000 spojeneckých vojáků z celkového počtu 92 000 osob.

Ředitelství cvičení mělo připravený program na první dva dny a pak už jenom improvizovalo, lépe řečeno neustálými změnami se také snažilo dokázat neschopnost naší armády bránit své území a co nejvíce prodloužit pobyt spojenců u nás. Přítomnost vojáků Varšavské smlouvy měla totiž působit odstrašujícím dojmem pro údajné kontrarevolucionáře a podpořit „zdravé“ – konzervativní – síly, navíc se zde především Sověti chtěli zdržet až do mimořádného sjezdu KSČ, aby dohlédli na jeho průběh.

To se potvrdilo, když ŠUMAVA oficiálně 30. června skončila, ale maršál I. I. Jakubovskij se pokusil oddálit vyhodnocení na 5. července. Na nátlak A. Dubčka sice vyhodnocení proběhlo 2. července a do dalšího dne se do svých mírových posádek vrátili naši a maďarští vojáci, ale sovětské jednotky zůstávaly podle přímých pokynů z Moskvy na místě. Polské jednotky se domů vrátily 13. 7. a tehdy se také konečně ty sovětské daly do pohybu – na opakované protesty našich představitelů maršál Jakubovskij již předtím přestal reagovat. Sověti se svým odchodem ale vůbec nepospíchali a teprve jako důsledek jednání v Černé nad Tisou na konci července překročily poslední sovětské jednotky naše hranice do Ukrajiny ráno 3. srpna.

Bohužel ne na dlouho.

1968

„40 let po okupaci“

Kontrast doby: tank IS-2 z roku 1945 (na podstavci) a tank T-55 na dnešním náměstí Kinských v Praze na Smíchově – srpen 1968 (Vojenský historický ústav Praha)

PARTNEŘI

